

**INHOUDELIJK
JAARVERSLAG 1995/1996**

Boekmansichting • Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Juli 1997

Inhoudelijk Jaarverslag 1995/1996
Stichting Van Gogh Museum

INHOUD

1. Beleidskader	p. 1
2. Gevoerd Beleid	p. 1
3. Aanwinsten	p. 2
4. Conservering en restauratie	p. 4
5. Wetenschappelijk onderzoek	p. 5
6. Andere activiteiten	p. 6
7. Tentoonstellingen	p. 6
8. Publieksservice en Educatie	p. 9
9. Voorlichting en PR	p. 10
10. Personeelsbeleid	p. 12
11. Museum Mesdag	p. 12
12. Het Rietveldgebouw	p. 13
13. De nieuwe tentoonstellingsvleugel	p. 14
14. Directeurswisseling	p. 14

Bijlagen *(Niet opgenomen)*

I. Personeelsmutaties	p. 15
II. Tentoonstellingen	p. 16
III. Publicaties	p. 17
IV. Langdurige bruiklenen aan het Van Gogh Museum	p. 19
V. Aanwinsten	p. 24
VI. Aanwinsten van de Vincent van Gogh Stichting 1995-1996	p. 32
VII. Uitgaande bruiklenen	p. 34

Boekmanstichting - Bibliotheek
 Herengracht 415
 1017 BP Amsterdam
 Tel. 6243739

1. Beleidskader

- De Stichting Van Gogh Museum, gevestigd aan het Museumplein te Amsterdam, beheert de grootste verzameling schilderijen (ca. 200) en tekeningen (ca. 600) van Vincent van Gogh, alsmede een collectie (met name internationale) kunst uit de 19de eeuw.
- Het museum werd in 1995 bezocht door 837.620 bezoekers, in 1996 bezochten 971.479 bezoekers het museum.
- Het museum was gedurende 1995 en 1996 het gehele jaar geopend van 10.00 uur tot 17.00 uur, met uitzondering van nieuwjaarsdag. Aan art. 2.3 van de convenant is hiermee voldaan.
- Het museum organiseerde in 1995 vijf tentoonstellingen, en in 1996 vier tentoonstellingen.
- Het museum telde op 31 december 1995 76 medewerkers en in 1996 waren dat er 86, medewerkers van het Museum Mesdag daarbij gerekend. Daarnaast heeft het museum enkele inwonende bedrijven, te weten een restaurant, een winkel en Acoustiguide (koptelefoonverhuur).
- Het museum onderhoudt relaties met de Vincent van Gogh Stichting, de Stichting Van Gogh Research, de Stichting Vrienden van het Van Gogh Museum en de Stichting Nieuwe Vleugel Van Gogh Museum.
- Sinds 1990 voert het Van Gogh Museum het beheer over het Museum Mesdag, gevestigd aan de Laan van Meerdervoort 7f te Den Haag. Met de verzelfstandiging van het Van Gogh Museum per 1 juli 1994, werd het Museum Mesdag onder de Stichting Van Gogh Museum gebracht. Dit museum herbergt een collectie van voornamelijk Nederlandse en Franse schilderkunst uit de tweede helft van de 19de eeuw, alsmede kunstnijverheid.
- Het Museum Mesdag is van 1 januari 1992 tot 12 oktober 1996 gesloten geweest in verband met renovatiewerkzaamheden.
- Sinds de opening van het Museum Mesdag op 12 oktober 1996 tot het einde van dat jaar, is het museum bezocht door 20.612 bezoekers. Voor de renovatie waren dat er ongeveer 6.000 per jaar. Uiteraard zijn deze maanden, zo vlak na de heropening van het museum, niet echt een graadmeter. Het streven is er ook niet op gericht het bezoekersaantal in het museum aanzienlijk te vergroten.
- Het Museum Mesdag is vanaf de openingsdatum gedurende de rest van het jaar 1996 geopend geweest van dinsdag tot en met zondag van 12.00 uur tot 17.00 uur, behalve op eerste kerstdag en nieuwjaarsdag.

2. Gevoerd Beleid

Per 1 juli 1994 begon het Van Gogh Museum aan een nieuwe fase in zijn bestaan als gesubsidieerde stichting. Het museum bleef echter zijn profiel van innoverend museum van internationale 19de-eeuwse kunst en van Van Gogh kenniscentrum behouden, met de collectie van Vincent van Gogh als inspiratiebron en middelpunt. Het beleid van het verzelfstandigde Van Gogh Museum is vrijwel ongewijzigd gebleven in de jaren '95 en '96, en werd gevoerd naar het voor het museum vastgestelde ondernemingsplan 1993-1996 en naar het convenant voor de periode 1994-1996. Aan art. 1.1 van het convenant is voldaan.

3. Aanwinsten

Het in het ondernemingsplan en het convenant aangegeven aandachtsgebied van het Van Gogh Museum ligt onverkort bij Van Gogh en tijdgenoten. De middelen om schilderijen van Vincent van Gogh aan te kopen, moet het museum echter ontberen. Des te welkomer was dan ook een anonieme particuliere schenking, die het museum eind 1995 verrijkte met Van Goghs schilderij *Aardappelrooiende boerin* uit 1885. Een doek met dit thema was nog niet in de verzameling vertegenwoordigd.

In totaal werden, naast de hierboven genoemde Van Gogh, 67 werken aan de collectie toegevoegd. De verzameling werd daarmee op belangrijke punten versterkt. Dankzij de verwerving van enkele pre-impressionistische landschappen werd de presentatie van de Franse landschapsschilderkunst van vóór Van Gogh aanzienlijk verbeterd. Het begin 1994 verworven doek van Théodore Rousseau kreeg gezelschap van werk van tijdgenoten als Chintreuil, Jongkind en Harpignies. De bekroning van deze groep werd gevormd door een vroeg zeegezicht van Courbet en een kustgezicht van Claude Monet, die beide al langer dan een halve eeuw in Nederlands particulier bezit waren geweest. Ze konden nu definitief voor ons erfgoed behouden blijven.

De collectie sculptuur kreeg een belangrijke impuls door de intensivering van de contacten met verzamelaars en de kunsthandel tijdens de voorbereidingen voor de tentoonstelling *The Colour of Sculpture*. De expressieve, symbolistische terracotta *Medusa* van Prosper d'Épinay, de verguld-zilveren *Sappho* van James Pradier en de exuberante oriëntalistische bustes van Charles Cordier werden in de periode voorafgaand aan deze expositie verworven. Een buitenkans was de verwerving op een veiling in Londen van Jules Dalou's hoofdwerk *Boer*, dat in het museum thans in dialoog met Léon Lhermitte's *Hooien* op magistrale wijze het 19de-eeuwse naturalisme laat zien. Gezien de omvang der verwervingen in deze categorie werd in augustus 1996 een extra editie van het *Van Gogh Bulletin* aan de sculptuur-aanwinsten gewijd. Tevens werd in het *Van Gogh Museum Journal* een volledige catalogus van de sculptuur-collectie gepubliceerd, waarin ook drie belangrijke bruiklenen van het Stedelijk Museum - sculpturen van Rodin, Renoir en Degas - opgenomen zijn.

De combinatie van schilderijen en sculptuur heeft de aanblik van de zalen in het museum aanmerkelijk verlevendigd en verrijkt, met name in de nieuw ingerichte presentatie van Salonkunst op de begane grond van het museum. Deze afdeling werd versterkt door het in 1995 verworven *Golgotha* van de Franse schilder Jean-Léon Gérôme, dat in de negentiende eeuw een brede bekendheid genoot via prentuitgaven. In 1996 verwierf het museum bovendien *Rustende maenaden* van de Salon-kunstenaar Lourens Alma Tadema, dat ooit toebehoorde aan de Nederlandse schrijver en criticus Carel Vosmaer. Beide historiestukken waren afkomstig uit voormalig Nederlands bezit. Recente aankopen van schilderijen van Gustave Boulanger, opnieuw Lourens Alma Tadema, en sculptuur van Barye, Carpeaux, Carrier-Belleuse en Cordier zorgden voor een verdere uitbreiding van deze presentatie.

Met meerdere van de hierboven genoemde aankopen kreeg het verwerven van voorbeelden van het buitenlandse symbolisme, dat in het ondernemingsplan als prioriteit werd omschreven, een sterk begin. Verdere versterking van dit onderdeel is bovendien in aantocht. Op 18 december 1996 werd de Bongers-collectie, bestaande uit meer dan honderd werken,

door de Staat verworven. Deze collectie, die al in het begin van deze eeuw geprezen werd vanwege de uitgelezen werken van de symbolist Odilon Redon, zal verspreid over zeven jaar in het Van Gogh Museum worden geplaatst. De vaste collectie van het museum bevatte reeds enkele pastels van Redon, waaronder het fraaie *Vièrge nimbeé* en ook twee kapitale 'noirs', *Tekening à la Goya* en *De bron*, die alle twee in de onderhavige periode verworven zijn. In de komende jaren zullen hieraan 50 werken van Redon toegevoegd worden; 20 schilderijen, talloze tekeningen, meerdere pastels waaronder *Pégase Cabré*, en twee wandpanelen waaronder zijn beroemde *Buddha*.

Het werk *Les yeux clos*, dat oorspronkelijk uit de collectie van Van Goghs zuster Willemien afkomstig is, zal, ter gelegenheid van de aankoop, door de voormalige eigenaren aan het museum worden geschonken in 1999. Het museum kan hiermee bogen op een kwalitatief zeer hoge en representatieve verzameling van Redon.

Het andere deel van de Bongers-collectie, bestaande uit 50 werken van Vincents vriend Emile Bernard (vroeg en late schilderijen, aquarellen, houtsneden en tapisserieën), zijn een verdere versterking van de post-impressionistische kunst in het museum. Zij verbreden de reeds aanwezige kern van Bernards *oeuvre* in het museum op een meer dan passende wijze. De tapisserieën zullen een belangrijke bijdrage leveren aan de gewenste verlevendiging van het museale aanbod.

Waren de aanwinsten op het gebied van de prentkunst nog zeer bescheiden, op het gebied van de tekenkunst werd met de aanwinst van enkele kapitale bladen goede vooruitgang geboekt. Met de verrassende aankoop in 1995 van onder meer tekeningen van Gustave Doré en James Tissot, als ook een Seine-gezicht van de jonge Raoul Dufy, werd een voorzichtig begin gemaakt met de aangekondigde uitbreiding van dit collectie-onderdeel. Van Van Goghs neef en enige leermeester Anton Mauve werd in 1996 bovendien een prachtige aquarel van een Larens heidelandschap met schapen aangekocht, waarvan het Rijksmuseum de versie in olieverf bezit en het Van Gogh Museum een kleine getekende schets.

Zoals hierboven reeds aangegeven is, kon ook dankzij bruiklenen van musea en particulieren de vaste presentatie in het museum wederom aanzienlijk aan kwaliteit en zeggingskracht winnen. Met het Rijksmuseum werd een verdere invulling overeengekomen van de reeds bestaande afspraken met betrekking tot de bruiklenen. Het Amsterdams Historisch Museum versterkte in 1996 de Salon-opstelling op de begane grond met werken van Decamps en Marilhat, terwijl het Stedelijk Museum grote doeken van ondermeer Alma Tadema en Anton Mauve ter beschikking stelde, naast de hierboven reeds genoemde sculptuur. Uit particulier bezit werd in 1996 ondermeer een vroeg schilderij van Picasso in bruikleen verkregen, als ook een belangrijk blad van Odilon Redon en Jan Toorops tekening *Cor Codium* uit 1890-91.

Ook voor het Museum Mesdag werden enkele werken verworven, waarbij wel enige terughoudendheid betracht werd. De aantrekkingskracht van dit museum ligt immers in de eenheid van het gebouw en de objecten die voor elkaar werden gecreëerd door H.W. Mesdag. De schenker beschouwde zijn collectie dan ook als statisch. Daarom worden uitbreidingen van de collectie slechts nagestreefd, indien deze het huidige karakter en in principe ook de tijdgrenzen van het museum respecteren. Het museum heeft twee olieverfschetsen door August Allebé en Balthazar Stroebel verworven, almede één van de

beste werken van de Haagse realist Theo Mesker, *De lithograaf*. De verzameling werd verder uitgebreid met enkele bruiklenen van het Rijksmuseum, De Rijksdienst Beeldende Kunst en het Stedelijk Museum te Amsterdam, voornamelijk werken van Barbizon-kunstenaars.

Op de begane grond in het voormalig woonhuis van Mesdag werd een bescheiden keramiekverzameling van Colenbrander opgesteld. In verband met de herinrichting van Museum Mesdag, werden voor de presentatie hiervan twee speciaal daarvoor ontworpen vitrinekasten aangekocht. De heer en mevrouw Maingay-Mesdag schonken een map met grafiek, reproducties, leerbehang en een prentenstandaard, afkomstig uit het bezit van Taco Mesdag.

Aan art. 2.1 van het convenant is voldaan. Zie voor een overzicht van de aanwinsten de bijlagen.

4. Conservering en restauratie

In 1995 werd het conserveringswerk in het kader van het Deltaplan voor cultuurbehoud voltooid. Alleen op het punt van de conservering van de lijsten in het Museum Mesdag bleven nog de nodige wensen onvervuld. Aan de inspanningsverplichting op dit onderdeel voldeed het museum echter ruimschoots, want meerdere oude lijsten werden ten behoeve van de opening van het museum niet alleen geconserveerd, maar ook gerestaureerd. Gehoopt wordt dat deze achterstand in de loop der jaren ingehaald zal worden.

Ten behoeve van de opening van het Museum Mesdag werden meerdere werken uit de collectie kunstnijverheid gerestaureerd. De grootste aandacht ging echter uit naar de schilderijen, waarvoor in 1996 restaurator drs. R.J.M.O. Boitelle tijdelijk gecontracteerd werd. Meerdere werken uit de School van Barbizon werden bovendien uitbesteed aan de Stichting Restauratoren Kollektief Amsterdam.

Restaurator mevrouw drs. C.M. Peres hield zich voornamelijk bezig met de Van Gogh-collectie, waarbij de werken uit de Parijse periode voorrang kregen. Gerestaureerd werden ondermeer de bosgezichten *Boulevard de Clichy* en *Moestuinen op Montmartre*, die daardoor hun originele, impressionistische kleurenpracht weer terugkregen. Bij de restauratie van deze werken is onverkort vastgehouden aan het beleid van terughoudendheid en reversibiliteit.

Inmiddels zijn alle Van Gogh-schilderijen - met uitzondering van zijn Hollandse werken - achter glas gebracht, zoals in het ondernemingsplan is gesteld. Het maken van up-to-date conditierapporten van de doeken van de zogeheten tijdgenoten in het Van Gogh Museum werd eveneens voltooid.

In 1996 werd bovendien begonnen met de restauratie van de tekeningencollectie. Deze restauratie zal meerdere jaren in beslag nemen. De Van Gogh-tekeningen zullen parallel aan de catalogisering als eerste worden gerestaureerd, daarna volgen de bladen van de tijdgenoten. Ten behoeve van het project werd een interim-atelier in huis gecreëerd. Lingbeek & Van Daalen Papierrestauratie werd ingeschakeld ten behoeve van de restauratie.

Voor wat betreft de passieve conservering geldt nog altijd dat het Rietveldgebouw en de daarin aanwezige installaties ingrijpend dienen te worden aangepakt om aan de

klimatologische normen te kunnen voldoen. De beheersing van temperatuur, lichtregeling en vochttoe- en afvoer is op dit moment een groot punt van zorg.

Aan art. 2.2 leden 1 t/m 5 van het convenant is aldus voldaan.

5. Wetenschappelijk onderzoek

In 1995 werd als deel 6 in de wetenschappelijke reeks *Cahier Vincent* in het kader van het Van Gogh Research Project het volledige grafische werk van Van Gogh gepubliceerd. In 1996 verscheen het eerste deel van de bestandscatalogus van alle Van Gogh-tekeningen in de collectie, die in totaal uit vijf delen zal bestaan. De nieuwe bestandscatalogus van de schilderijen en tekeningen van Museum Mesdag werd aan het einde van dat jaar gepubliceerd. In 1995 verscheen bovendien het eerste deel van het nieuwe *Van Gogh Museum Journal*, waarin ondermeer een volledig overzicht van de verworven schilderijen vanaf 1963 gepubliceerd werd.

Eind 1994 werd begonnen met het langdurige project betreffende Van Goghs correspondentie. Met het Constantijn Huygens Instituut te Den Haag als partner wordt ernaar gestreefd aan het begin van het volgende millennium een wetenschappelijke, geannoteerde uitgave van de volledige brieven van en aan Vincent van Gogh te bezorgen. Nadat eerst de redactionele principes zijn vastgelegd, worden thans alle brieven opnieuw getranscribeerd. Ter ondersteuning van het project is een redactieraad met interne en externe deskundigen geformeerd. Om het project aan de wereld voor te stellen werd een meertalige brochure uitgegeven.

Het Van Gogh Museum wordt jaarlijks geconfronteerd met een niet aflatende stroom verzoeken om "werken van Van Gogh" op hun authenticiteit te beoordelen. Bij grote uitzondering wordt de staf van het museum beloond met de ontdekking van onbekende werken van de meester. In de afgelopen periode was dit twee maal het geval. Zo werd een onbekende vroege Van Gogh-tekening ontdekt, die ter expertise was voorgelegd, en op 7 december 1994 kon een tot dusver ongepubliceerd bloemstillevens overtuigend worden toegeschreven aan Van Gogh, afkomstig uit diens Parijse periode.

Nadat de gedurende de zomer van 1994 twee weken durende zomercursus over 'Symbolism: in search for a definition', een succes bleek, werd ook in 1995 in samenwerking met de Amsterdam Summer University een acht dagen durende zomercursus georganiseerd, ditmaal gewijd aan 'Collecting in the Netherlands: the 19th century' met 20 deelnemers uit 10 verschillende landen.

Eind november 1996 verhuisde de bibliotheek van het museum en de documentatieafdeling naar het naast het museum gelegen pand Museumplein 4, dat in 1925 ontworpen werd door J. de Bie Leuveling Tjeenk (1885-1940). Door deze verhuizing wordt in het museumgebouw een ruimere huisvesting geboden voor de museumwinkel, terwijl het nieuwe pand tevens een meer passende werkplek zal bieden voor medewerkers van tijdelijke projecten, zoals de wetenschappers van het Van Gogh Brieven Project. De verzameling van de museumbibliotheek werd het afgelopen jaar verrijkt met een belangrijke verzameling catalogi van de Parijse salons uit met name de negentiende eeuw.

Eén van de sterke punten van het documentatiecentrum van het Van Gogh Museum zijn de daar aanwezige archieven, voor het grootste gedeelte afkomstig van de Vincent van Gogh Stichting. Op basis van deze archieven wordt veel belangrijk onderzoek naar de herkomsten van Van Goghs schilderijen gedaan. Drs. H.M.F.C. van Crimpen, voormalig conservator van het museum, bereidt een editie voor van de briefwisseling tussen Theo van Gogh en Jo Bonger die binnenkort het licht zal zien. Inmiddels is een belangrijk gedeelte van het archief geautomatiseerd en daarmee beter toegankelijk gemaakt. Voorts werd eind 1995 begonnen met de overdracht van het resterende gedeelte van het archief dat tot dusver door de Vincent van Gogh Stichting beheerd werd.

6. Andere activiteiten

Vrijwel alle wetenschappelijke medewerkers van het museum verzorgden regelmatig lezingen en gastcolleges binnen en buiten het museum, publiceerden in eigen uitgaven van het museum en werkten mee aan publikaties van andere instellingen. Op 12 oktober 1994 werd gastvrijheid verleend aan een congres georganiseerd door de Opleiding Restauratoren.

Het Van Gogh Museum participeert voorts in the Onderzoekschool Kunstgeschiedenis, waarvan het een van de oprichters was. Het museum was op 17 maart 1995 gastheer bij de eerste openbare presentatie van deze instelling die een forum biedt voor zowel de academische als museale kunstgeschiedenis-beoefening. Op 7 en 8 december 1995 werd in het kader van deze participatie een symposium in het museum georganiseerd over Bronnen en Tekstedities. Bij deze gelegenheid werd ook de opzet van het Van Gogh Brieven Project aan de collega's voorgesteld.

De directeur adviseerde bij de benoeming van nieuwe directeuren voor het Groninger Museum, het Museum Boijmans Van Beuningen en het Nederlands Architectuur Instituut te Rotterdam. Voorts was hij een van de sprekers op een op 13 juni 1995 door de Mondriaan Stichting belegde discussie-bijeenkomst over het verzamelbeleid van de Nederlandse musea. Hoofdconservator Louis van Tilborgh is redactielid van het internationaal kunsthistorisch tijdschrift *Simiolus* en coördinator van de sectie *Bronnen & tekstedities* van de hierboven genoemde Onderzoekschool. De directeur was voorts lid van het organiserend comité van het internationale kunsthistorische congres (CIHA), dat van 1 tot en met 7 september 1996 in Amsterdam plaatsvond.

Op 30 maart 1996 werd een subsidieverzoek van het Van Gogh Museum door de Mondriaan Stichting gehonoreerd. Mevrouw drs. A.A. Vergeest werd als onderzoeker aangesteld ten behoeve van dit twee jaar lopende project, waarin alle Franse 19de-eeuwse schilderijen in Nederlands museaal bezit worden gecatalogiseerd. Het onderzoek geschiedt in samenwerking met de Vrije Universiteit te Amsterdam.

7. Tentoonstellingen

Van Gogh Museum

Zoals gebruikelijk gaven Franse kunstenaars weer de toon aan in het tentoonstellingsprogramma. Zo presenteerde het Van Gogh Museum in samenwerking met buitenlandse partner-musea achtereenvolgens monografische tentoonstellingen gewijd aan Odilon Redon,

Jean-Louis Forain en Maurice Denis. De uiterst succesvolle Redon-tentoonstelling kwam tot stand door de gezamenlijke inspanningen van het Van Gogh Museum en The Art Institute of Chicago en was tevens te zien in de Royal Academy of Arts in Londen. De catalogus, waaraan conservator dr F.W.G. Leeman twee artikelen bijdroeg, werd later bekroond met de Wittenborn Memorial Award.

Kunstenaars van vele nationaliteiten en werkzaam in de meest uiteenlopende stijlen, werden het voorjaar en vroege zomer van 1995 gepresenteerd in de innoverende expositie *In Perfect Harmony: schilderij en lijst 1850-1920*, waarin voor de eerste maal uitgebreid aandacht werd besteed aan het fenomeen van de 19de-eeuwse kunstenaarslijst.

De tentoonstelling was later dat jaar ook te bezichtigen in het Kunstforum Wien.

In de zomermaanden is het streven in het Van Gogh Museum steeds de kernactiviteit te benadrukken. De tweede helft van de jaren '90 staan Van Gogh's prenten en tekeningen centraal. In de zomer van 1995 was het volledige grafische oeuvre van Van Gogh te zien.

Het vervolgens rond de jaarwisseling 1995/96 gepresenteerde werk van de Beierse symbolist Franz von Stuck sloeg dusdanig aan bij het publiek dat besloten werd deze expositie met twee maanden te verlengen. Het moment waarop het 2.40 meter hoge bronzen beeld van de *Amazone* van Franz von Stuck onder grote belangstelling over de hoge restaurantmuur heen werd getakeld, haalde de voorpagina van menige krant.

Van februari tot april 1996 was er een eerste gezamenlijke tentoonstelling van het Rijksmuseum en het Van Gogh Museum te zien. Deze presentatie was genaamd *Een nieuwe kunst*, en had als onderwerp de 19e-eeuwse fotografie. De getoonde foto's maken deel uit van de Nationale Fotocollectie, afkomstig uit de voormalige Hartkamp en Diepraam collecties.

Twee vooraanstaande schilders uit de Duitse Romantische periode, Caspar David Friedrich en Philipp Otto Runge, stonden centraal in het aan hen gewijde tweeluik dat eind maart 1996 van start ging onder de titel *Het jaar en de dag*. Deze tentoonstelling was, aangevuld met enkele bruiklenen van elders, in hoofdzaak samengesteld op basis van de collectie van de Kunsthalle te Hamburg, als tegenprestatie voor de daar in 1995 gehouden tentoonstelling van zelfportretten van Vincent van Gogh.

Gedurende de maanden april, mei en juni 1996 zorgde de presentatie in het atrium van het museum van twee zojuist gerestaureerde vroeg 19e-eeuwse theaterdoeken van het Koninklijk Theater in Den Haag voor een immense visuele verrassing. Deze theaterdoeken, eigendom van het Nederlands Theater Instituut, worden door hun enorme omvang slechts zelden tentoongesteld.

Het in de zomer van 1995 getoonde grafische werk van Van Gogh werd in 1996 gevolgd door een tentoonstelling van het eerste deel van Van Gogh's tekeningen, genaamd *De vroege werken: 1873-1883*. Het gelijknamige Deel I van de 5-delige bestandscatalogus van het Van Gogh tekeningen-bezit werd gelijktijdig gepubliceerd. Voorafgaand aan de publicatie van de volgende delen van de bestandscatalogus zal ook in de toekomst telkens een zomertentoonstelling worden gehouden. Zo zullen over een periode van vier jaar alle vijfhonderd prenten en tekeningen aan het publiek worden getoond.

Naast de Van Gogh tekeningen, werd in de zomer van 1996 ook de presentatie *Beelden in kleur, 1840-1910* gehouden. Bijna 100 sculpturen van zowel bekende als minder bekende kunstenaars uit verschillende Europese landen, werden enthousiast onthaald door zowel kunsthistorici en het algemene publiek. De bij de tentoonstelling behorende catalogus behandelt nog meer sculpturen dan werden getoond, en kan een standaardwerk worden genoemd. De tentoonstelling werd overgenomen door het Henry Moore Institute te Leeds.

Op 29 november 1996 werd, in combinatie met de afscheidsreceptie van directeur Ronald de Leeuw, de overzichtstentoonstelling *Sir Lawrence Alma-Tadema* geopend. Deze tentoonstelling, die in samenwerking met de Walker Art Gallery in Liverpool werd georganiseerd, gaf Alma-Tadema's poëtische visie op de klassieke oudheid weer. Een record werd gevestigd in aantallen bezoekers voor deze periode van het jaar en het aantal verkochte tentoonstellingscatalogi.

Het in het ondernemingsplan 1993-1996 genoemde streven jaarlijks drie grote en ongeveer vijf middelgrote tot kleine tentoonstellingen te houden in het Van Gogh Museum, is bijgesteld naar twee tot drie grote en twee tot drie kleinere tentoonstellingen per jaar. De bovengenoemde beschrijving van de verschillende tentoonstellingen toont aan dat het Van Gogh Museum onverkort streeft naar het completeren van het beeld van de internationale kunst van de 19e eeuw voor vooral de Nederlandse bezoeker.

Museum Mesdag

Op 12 oktober 1996 is het Museum Mesdag opnieuw geopend voor het publiek. Vooralsnog zullen er geen tijdelijke tentoonstellingen gehouden worden. Uitgangspunt is voorlopig dat het Museum een 'oase van rust' wil uitstralen voor een fijnproeverspubliek. Bovendien is het Museum niet voorzien van een aparte tentoonstellingsruimte. Het in het ondernemingsplan genoemde uitgangspunt van twee tentoonstellingen per jaar is daarmee bijgesteld.

Elders

Van 8 juli tot en met 27 augustus 1995 waren dertig topstukken uit het voor renovatie gesloten Museum Mesdag tentoongesteld in het Haags Historisch Museum onder de titel *De collectie Mesdag op bezoek*.

In de herfst 1995 werd in het Seiji Togo Memorial Yasuda Kasai Museum of Art in Tokyo Tokio deel 3 in de reeks van tentoonstellingen 'Vincent van Gogh and his Time' gepresenteerd, respectievelijk gewijd aan de portretkunst en landschap. Deze tentoonstelling trok niet minder dan 168.000 bezoekers. Voor de tentoonstelling van 1996 in Tokio is als thema het stilleven gekozen. Het Van Gogh Museum en de Vincent van Gogh Stichting stelden in de lente van 1996 tevens een omvangrijk bruikleen beschikbaar aan een interessante tentoonstelling in het Kunstforum te Wenen, waarin het Nederlandse werk van Van Gogh werd geconfronteerd met dat van zijn tijdgenoten van de Haagse School.

Voor een overzicht van tentoonstellingen, zie de bijlagen.

8. Publieksservice en educatie

Het museum is sinds eind maart 1996 voorzien van een nieuwe bewegwijzering om de verschillende functies per verdieping aan te geven. Ook de buitengevel van het museum kreeg een nieuwe, fraaiere belettering. In de zomer van 1996 verscheen een nieuw, in eigen beheer uitgegeven beknopt museumgidsje, dat gretig aftrek bij het publiek vond. Bovendien ontvangt iedere bezoeker thans gratis een folder met basis-informatie over het museum. Beide uitgaven zijn in zeven talen beschikbaar.

Rondleidingen door de vaste Van Gogh-collectie zijn nog steeds om logistieke redenen niet toegestaan. Wel kunnen voortaan bij tijdelijke tentoonstellingen via het bureau Arttra rondleidingen aangevraagd worden.

De samenwerking met de firma Acoustiguide voor audio-tours werd verlengd. Het sinds 1990 gebruikte systeem van een gesproken rondleiding op een portable cassetterecorder werd echter geheel vernieuwd en vervangen door het zogeheten INFORM-systeem met 'random access'. Dit biedt de mogelijkheid per kunstwerk de gewenste informatie op te vragen, zodat de bezoeker niet langer gebonden is aan een in vaste volgorde verlopende rondleiding, maar op eigen gelegenheid een rondgang kan maken. Het programma voor de rondleiding door de vaste collectie is inmiddels in zes talen verkrijgbaar en zal nog worden uitgebreid. Een speciale audio-tour werd door Acoustiguide in samenwerking met het Hoofd van de Afdeling Presentatie Andreas Blühm en conservator Edwin Becker ontwikkeld voor de tentoonstellingen *Franz von Stuck* en *Philipp Otto Runge en Caspar David Friedrich: Het jaar en de dag*.

Bij twee tentoonstellingen werden bovendien films vertoond. De film *Caspar David Friedrich; Boundaries of Time* van Peter Shamoni draaide gedurende de tentoonstelling over deze kunstenaar. Bij de tentoonstelling *Vincent Van Gogh: De tekeningen deel 1: De vroege werken 1873-1883* hoorde de film *Het tekenen is een harde en moeilijke strijd*. Deze productie kwam door de samenwerking van de afdeling publieksservice en educatie, conservator Sjraar van Heugten en Leo Schepman Audiovisuels Den Haag tot stand. Beide films draaiden twee keer per dag in het auditorium van het museum en hebben veel publiek getrokken.

Zowel in 1995 als in 1996 is een reeks lunchlezingen georganiseerd in het museum over recente aanwinsten, restauraties, Japanse prenten uit de collectie en de brieven van Van Gogh. De belangstelling bleek in 1996 groter geworden; er had zich een 'harde kern' van luisteraars ontwikkeld. Voor de invulling van de tweede reeks lezingen is meer gebruik gemaakt van externe specialisten. Daarnaast zijn in samenwerking met kunsthistorisch bureau Arttra verscheidene 'inlooplezingen' georganiseerd die een algemeen beeld van de lopende tentoonstellingen gaven. Deze vonden plaats op woensdagen, zaterdag en zondagen in het Nederlands en Engels.

Voorts zijn over de meeste grote tentoonstellingen ook aparte meer wetenschappelijke symposia of lezingen-reeksen georganiseerd. Naast wetenschappers die direct bij de organisatie van de exposities betrokken waren, werden ook regelmatig coryfeeën op het gebied van de bestudering van de 19de-eeuwse kunst uitgenodigd. Zo heeft bijvoorbeeld Robert Rosenblum een lezing over Caspar David Friedrich gehouden met als titel *Friedrich*

to Rothko: A late 20th century-postscript.

Helaas konden de populaire zondag-ochtend-concerten in het atrium van het museum niet gecontinueerd worden, sinds besloten werd dat het museum voortaan alle zeven dagen van de week van 10.00 tot 17.00 uur geopend zou zijn. Deze verruiming van de openingstijden biedt echter een grotere service aan het publiek en levert zo een welkome bijdrage aan de spreiding van het bezoek.

In 1995 en in 1996 werden er respectievelijk drie en zes Bulletins gepubliceerd, waarin aanwinsten en tentoonstellingen werden behandeld en lezingen werden aangekondigd. Een speciale uitgave verscheen voor en over Museum Mesdag ter gelegenheid van de heropening. Over Sir Lawrence Alma-Tadema verscheen een speciale perseditie.

Bij de tentoonstelling *Sir Lawrence Alma-Tadema* is voor docenten en leerlingen Klassieke Talen uit het voortgezet onderwijs een educatief pakket ontwikkeld. Deze 'lesbrief' bestond uit een handleiding voor de docent en werkbladen voor de leerlingen. De leerlingen konden op deze manier kennis maken met diverse kunstwerken van Sir Lawrence Alma-Tadema en hun relatie met de klassieke oudheid. Op 14 december werd in samenwerking met de Vrije Universiteit Amsterdam een docentenbijeenkomst georganiseerd in het museum. Deze succesvolle dag is door ruim 150 docenten bezocht.

Om het educatieve aanbod voor basis- en voortgezet onderwijs verder vorm te geven is een samenwerking aangegaan met Podium, Bureau voor educatieve communicatie. Dit resulteerde in het geven van de opdracht aan Podium tot het ontwikkelen van een synopsis voor een pakket voor het onderwijs.

Sinds 1994 wordt in het museum een publieksonderzoek gehouden, verwerkt en geanalyseerd door het Economisch en Sociaal Instituut van de Vrije Universiteit. Het onderzoek levert maandelijks gegevens op over de verschillende nationaliteiten van de bezoekers van het museum, wat deze bezoekers in het museum komen bekijken en hoe zij het museum en de tentoonstellingen waarderen. Besloten werd de onderzoeken in 1995 en 1996 te continueren. In december werden door Ingrid van Rijn (ESI-VU) de resultaten van bijna drie jaar publieksonderzoek met de directie van het museum geëvalueerd.

Het nationale publiek komt vooral naar het museum voor de tijdelijke tentoonstellingen

9. Voorlichting en PR

Het voorlichtingsbeleid van het Van Gogh Museum is in de jaren '95 en '96 nog altijd gericht op een zo breed mogelijk publiek. Door (inter)nationale pers- en publiciteitscampagnes is geprobeerd het imago van innoverend museum van internationale 19e-eeuwse kunst te versterken. Deze campagnes vonden met name plaats in verband met tijdelijke tentoonstellingen, met het oogmerk hiervoor zowel meer binnen- als buitenlanders aan te trekken. Maar ook toen er een pas ontdekt bloemstilleven in het Van Gogh Museum werd gepresenteerd, vonden radio- en televisie-interviews plaats van CNN tot Radio Kaapstad en Sydney met als doel om ook de reputatie van het Van Gogh Museum als wetenschappelijk instituut weer eens te benadrukken.

Naast directe pers- en publieksbenadering heeft het Van Gogh Museum veelvuldig gebruik gemaakt van het NBT (Nederlands Bureau voor Toerisme), als 'intermediair' bij de verspreiding van informatie. Vanwege de uitstekende relatie met de NBT-buitenkantoren zoals onder andere in New York, Milaan, Madrid en Parijs, wordt de persinformatie van het museum aan rescencenten van de desbetreffende landen doorgegeven.

Via inflightmagazines, hotel- en toeristenbladen is getracht het internationale publiek, dat vaak éénmalig voor de vaste presentatie komt, te benaderen. Ook tour-operators werden geïnformeerd over de verschillende activiteiten van het Van Gogh Museum, om hen te stimuleren het Van Gogh Museum op te nemen in hun reisprogramma.

Uit het publieksonderzoek is gebleken dat het nationale publiek vooral naar het museum komt voor de tijdelijke tentoonstellingen. Via intensieve buitenreclame is getracht dit publiek voor de verschillende tentoonstellingen te interesseren. Daarnaast is de pers gestimuleerd om recensies te schrijven die in dagbladen en tijdschriften zijn gepubliceerd. Ook hebben de tentoonstellingen in de periode '95/'96 veel aandacht gekregen op radio en televisie.

Nog nooit in de geschiedenis van het Van Gogh Museum hebben er in zo'n kort tijdsbestek zoveel succesvolle tentoonstellingen plaatsgevonden. De monografische publiekstrekkingen waren: *Franz von Stuck: Eros & Pathos* en *Sir Lawrence Alma-Tadema*. De thematentoonstellingen, die boven verwachting ook zeer goed bezocht werden, waren: *In Perfect Harmony: schilderij en lijst, 1850-1920* en *Beelden in Kleur, 1840-1910*. Het was de taak van de afdeling Voorlichting om deze relatief onbekende kunstenaars en minder toegankelijke thema's voor het voetlicht te brengen. Vooral de afbeeldingen op de affiches die gebruikt werden voor de buitenreclame, bleken van invloed op de aantrekkingskracht van de desbetreffende expositie.

Uit het publieksonderzoek is naar voren gekomen dat door deze exposities in toenemende mate herhalingsbezoek van het Nederlandse publiek plaatsvond.

Ook de heropening van het Museum Mesdag is voor het publiek niet onopgemerkt gebleven. Vooral de nationale pers - in de vorm van radio, televisie, kranten en tijdschriften - heeft hierover bijzonder enthousiast bericht. Twee weken na de opening had het museum al meer bezoekers ontvangen dan vóór de heropening in een heel jaar.

Samen met de Stichting Promotie Den Haag (SPDH) en het Mesdagkwartier zijn er onmiddellijk na de opening plannen gemaakt om de belangstelling van het publiek voor de musea in Den Haag in het algemeen en het Museum Mesdag en Panorama Mesdag in het bijzonder, vast te houden. Om dit te bereiken is met de SPDH een internationale publiciteitscampagne opgezet voor vijf Haagse musea, Het Haags Gemeentemuseum, het Mauritshuis, het Museum Bredius, het Panorama Mesdag en het Museum Mesdag met als thema: 'Den Haag collecties: 500 jaar schilderkunst'. Met het Mesdagkwartier worden vooral plannen gemaakt om op lokaal niveau aandacht te vestigen op het Museum Mesdag en zijn omgeving. Zo is er een folder gemaakt over het kwartier en worden er lezingen en andere evenementen georganiseerd.

Voorts heeft de afdeling Voorlichting en PR verschillende ontvangsten georganiseerd waaronder: avondontvangsten voor bedrijven, openingen van tentoonstellingen alsmede de opening van het Museum Mesdag, de afscheidsfeesten van directeur Ronald de Leeuw, enkele

boekpresentaties en ontvangsten van VIP's.

Ten behoeve van de Stichting Vrienden van het Van Gogh Museum werden enkele speciale ontvangsten georganiseerd en is er een redactie opgericht die circa viermaal per jaar een Vriendenbrief uitgeeft.

10. Personeelsbeleid

Door de verzelfstandiging van het museum op 1 juli 1994, hebben de jaren 1995 en 1996 in het teken gestaan van het ontwikkelen van een zelfstandig personeelsbeleid. Door het afscheid van de Rijksoverheid, en daarmee van het ARAR en andere ambtelijke regelgeving, moest naast en voortbouwend op de nieuwe CAO voor de verzelfstandigde rijksmusea zelfstandige regelgeving tot stand komen. In de verslagperiode is hiertoe een grote aanzet gegeven. Zo kwamen in samenspraak met de ondernemingsraad diverse regelingen tot stand, waaronder met name te noemen het privacy-reglement, de studievergoedingsregeling, de vergoedingsregeling woon-werkverkeer, de regeling kinderopvang en de regelingen bedrijfsmaatschappelijk werk en vertrouwenspersoon sexuele intimidatie.

Voortbouwend op het beleidsplan 1993-1996 zijn in december 1995 nadere kaders aangegeven voor het personeelsbeleid in de periode 1996-2000. Met instemming van de ondernemingsraad en de raad van toezicht is dit beleidsplan door de directeur vastgesteld.

In het najaar van 1996 is een begin gemaakt met het opnieuw opmaken van functiebeschrijvingen. De nieuwe beschrijvingen zullen meer resultaat gericht zijn dan de huidige taak-georiënteerde beschrijvingen, en daardoor een belangrijk instrument zijn bij de individuele loopbaanbegeleiding van de medewerkers en het verwezenlijken van een meer integraal management.

In 1995 en 1996 traden respectievelijk 10 en 16 personen in dienst, en hebben respectievelijk 7 en 6 personen het Van Gogh Museum verlaten. Voor een overzicht van personeelsmutaties wordt verwezen naar de bijlagen.

In het najaar van 1995 is de heer H.P.G. Ammerlaan als nieuwe personeelsfunctionaris aangesteld. De sinds oktober 1992 bestaande formatieplaats voor een personeelsfunctionaris werd uitgebreid van 19 naar 30,9 uur. Tevens werd een halve formatieplaats gecreëerd ten behoeve van de personeelsadministratie. De heer N. Basjes (medewerker afdeling Financiën), die reeds gedurende de jaren voorafgaande aan deze formalisering de salarisadministratie in portefeuille had, bezet thans deze formatieplaats. Aldus wordt een betere scheiding aangebracht tussen beleidsmatige c.q. verzorgende personeelstaken en uitvoerende c.q. administratieve personeelstaken. Sinds 1 januari 1996 valt Personeelszaken onder het verantwoordelijkheidsgebied van het Hoofd Interne bedrijfsvoering.

11. Het Museum Mesdag

Op 3 april 1990 werd het Museum Mesdag overgedragen aan het Van Gogh Museum. Toen beide musea op 1 juli 1994 verzelfstandigden, zijn het Rijksmuseum Vincent van Gogh en het Rijksmuseum H.W. Mesdag opgegaan in een nieuwe stichting: de Stichting Van Gogh Museum. De twee musea handelen echter nog steeds onder de namen: 'Van Gogh Museum'

en 'Museum Mesdag'.

Het toeval wilde dat de twee huizen naast het Museum Mesdag, nummers 9 en 11, in 1991 te koop werden aangeboden. Deze huizen behoorden ooit aan Hendrik Willem Mesdag en zijn zwager Sam van Houten (Kinderwetje van Van Houten) toe. Met fondsen verkregen uit de succesvolle overzichtstentoonstelling over Vincent van Gogh in 1990, konden deze huizen destijds aangekocht worden. Zo werden het Museum Mesdag en het woonhuis van Mesdag na jaren weer herenigd. De tuinen van de drie gebouwen werden herenigd en vormen nu een prachtige 19de-eeuwse tuin.

Aan het gebouw van Museum Mesdag was veel achterstallig onderhoud te verrichten. Besloten werd dat het gebouw een grondige renovatie zou ondergaan, en zou worden teruggebracht in originele staat. De publieksfaciliteiten zouden worden ondergebracht in het voormalige woonhuis.

Begin 1992 werd het museum daartoe voor het publiek gesloten. Het woonhuis van Mesdag en het museum werden door een ontwerp van Rob Stringa aan elkaar verbonden. In het voormalige woonhuis kwam de nieuwe ingang, een opslag- en een ontvangstruimte en andere benodigde faciliteiten voor het publiek. De installatie van een lift maakt de eerste en tweede etage toegankelijk voor invaliden.

Voor de inrichting van deze nieuw toegevoegde ruimten richtte de Haagse Rotary Clubs 'Des Indes' en "Lange Voorhout" de Stichting Woonhuis Mesdag op, die een fonds, onder meer verkregen uit een benefiet concert gehouden voor dit doel, ter beschikking stelde.

Het Museum Mesdag werd zoveel mogelijk in oude staat hersteld. Onderzoek naar het schilderwerk op de muren in het museum leverde verschillende lagen verf op, die in de meeste gevallen nog gedateerd konden worden. Besloten werd om voor elke etage één soort en kleur verf of behang te kiezen, om de eenheid te bewaren. De door de museumdirecteuren uit de 20-ste eeuw zo geliefde witte muren en plafonds zijn zo goed als verdwenen, nu alle kamers, de trappen en de plafonds hun originele kleuren hebben teruggekregen. De schilderijen zijn op dezelfde manier opgehangen zoals zij waren rond 1900.

Op 13 oktober 1996 werd het 'nieuwe' Museum Mesdag voor het publiek geopend. Bijna honderd jaar na het ontstaan ervan, is het Museum Mesdag grotendeels gerestaureerd naar de smaak en indeling van Mesdag en zijn vrouw.

12. Het Rietveldgebouw

In de loop van 1995 werd de face-lift van het museuminterieur voortgezet. De zalen op de eerste en derde verdieping werden naar ontwerp van architect Peter Sas opnieuw ingedeeld en alle etages zijn nu voorzien van parket. Bij deze gelegenheid werden ook begeleidende educatieve teksten aangebracht voor de vaste collectie. De vaste presentatie van de werken van Van Gogh werd uitgebreid met een vitrine voor de gipswerken gecombineerd met een aantal olieverfschilderijen.

Met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en de Rijksgebouwendienst wordt intussen verder gesproken om het Rietveldgebouw, dat zowel logistiek als in klimaat-

technisch opzicht veel te wensen overlaat in de komende jaren, liefst parallel aan de bouwwerkzaamheden voor de nieuwe vleugel, ingrijpend te renoveren. Vooral de isolatie en de technische installaties zijn dringend aan een up-date toe. Als architect voor deze renovatie werd in 1995 het bureau Greiner & Van Goor aangewezen.

In afwachting van de voorziene uitbreiding van de kantoren van het museum verhuisde een groot deel van de medewerkers in maart 1995 naar een daartoe tijdelijk gehuurd pand aan de Paulus Potterstraat 8, dat voor enkele jaren als overbruggingsbehuizing zal dienen.

13. De nieuwe tentoonstellingsvleugel

Binnen twee jaar zullen eindelijk de in het ondernemingsplan genoemde ruimtelijke en logistieke problemen van het Van Gogh Museum voor een deel opgelost zijn. Hoewel reeds in 1991 de donatie voor de nieuwe, door architect Kisho Kurokawa te bouwen tentoonstellingsvleugel van het museum gedaan werd, was het wachten steeds op de besluitvorming rond het bestemmingsplan Museumplein en de afgifte van de bouw- en kapvergunning. Vervolgens zijn hiertegen bezwaar- en beroepsprocedures ingesteld door omwonenden van het Museumplein. Derhalve werd de zo hoognodige bouw van de nieuwe vleugel steeds opnieuw uitgesteld. Toen in december 1996 een verzoek tot schorsing van de afgegeven bouw- en kapvergunningen werd afgewezen, kon de bouw in januari 1997 daadwerkelijk beginnen. Het slaan van de eerste paal heeft inmiddels op 29 april 1997 plaatsgevonden.

Er mag nu vanuit gegaan worden dat binnen een termijn van ruim twee jaar het tentoonstellingsgebouw zijn poorten voor het publiek kan openen.

14. Directeurswisseling

Op 1 december 1996 heeft Ronald de Leeuw, na een zittingsperiode van elf jaar als directeur van het Van Gogh Museum, zijn post verlaten om het algemeen directoraat van het Rijksmuseum te aanvaarden. De Raad van Toezicht van het van Gogh Museum heeft John Leighton, voormalig conservator 19de-eeuwse schilderkunst bij de National Gallery in Londen, per 1 maart 1997 als nieuwe directeur aangesteld. In de tussentijdse periode heeft adjunct-directeur Ton Boxma de functie van waarnemend directeur vervuld.

Personeelsmutaties

Bijlage I

In dienst 1 9 9 5

- 01.10: dhr. H.P.G. Ammerlaan (personeelsfunctionaris)
- 01.09: drs. R.J.M.O. Boitelle (restaurator)
- 09.10: mevr. drs. C.P.J. Breunese (medewerker educatie)
- 01.10: dhr. D. Cassillo (medewerker garderobe)
- 01.02: mevr. I. de Goede (administratief medewerker)
- 01.04: dhr. W.B. Jaket (medewerker beveiliging)
- 01.08: mevr. drs. M. Vellekoop (research assistent)
- 18.12: dhr. E.S. Verduin (secretaris bouwprojecten)
- 01.12: dhr. K. Verkuijl (admin. boekhoudkundig medewerker)
- 13.03: mevr. I.W. Wensveen (medewerker voorlichting)

Uit dienst 1 9 9 5

- 15.09: dhr. R. Boks (plaatsvervangend hoofd beveiliging)
- 01.09: mevr. I. de Goede (administratief medewerker)
- 01.04: mevr. M.M. Hattink (medewerker garderobe)
- 01.10: mevr. K.M. Hilbrands (personeelsfunctionaris)
- 01.09: mevr. B.M. Middag (conservator educatie en evenementen)
- 01.02: mevr. M.J.M.T. van der Wegen (assistente voorlichting)
- 13.09: mevr. I.W. Wensveen (medewerker voorlichting)

In dienst 1 9 9 6

- 28.10: mevr. mr L.H.S. Merens (directiesecretaris)
- 07.10: dhr. J.W. de Jong (medewerker beveiliging)
- 07.10: mevr. M.F. Thijm (medewerker beveiliging)
- 07.10: dhr. P.A. Zeldenrust (medewerker beveiliging)
- 01.03: dhr. J.W.D. Samuelsz (hoofd facilitaire dienst)
- 01.10: mevr. D.N. Maigua-Bijl (telefoniste)
- 01.10: mevr. drs. A.A. Vergeest (projectmedewerker)
- 01.10: mevr. J.E.A. van Gemert (administratief medewerker reproductie-afdeling)
- 01.12: dr C.W.M. Stolwijk (wetenschappelijk medewerker)
- 01.01: mevr. I. Kabout (secretaresse voorlichting)
- 01.01: dhr. M.A. Salarbux (administratief medewerker)
- 02.04: mevr. A. Kammersetter (cassière)
- 16.09: dhr. R.T. Beukers (medewerker beveiliging)
- 01.09: mevr. D.F.C. den Hollander (medewerker beveiliging)
- 01.12: mevr. A.J.A. Dragt (medewerker beveiliging)
- 01.09: dhr. M. Heyliggers (beheerder Museum Mesdag)

Uit dienst 1 9 9 6

- 15.06: mevr. B.L. Vermeulen Windsant (telefoniste)
- 15.03: dhr. I.C. Sporkslede (medewerker beveiliging)
- 25.07: mevr. C. Molster (administratief medewerker reproductie-afdeling)
- 01.09: mevr. A.A. Vermeulen (cassière)
- 12.10: mevr. E. Huisman (administratief medewerker)
- 01.12: prof. drs. R. de Leeuw (directeur)